

Brüssel, 12.2.2021
COM(2021) 54 final

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,
millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 138/2004
põllumajanduse regionaalse arvepidamise osas

(EMPs kohaldatav tekst)

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Eurostat on juba aastakümneid koostanud ELi põllumajanduse kohta Euroopa põllumajandusstatistikat. Praegu hõlmab see järgmisi aspekte: põllumajandusettevõtete struktuur, põllumajanduse majanduslik arvepidamine, looma- ja taimekasvatus, mahepõllumajandus, põllumajandushinnad, pestitsiidid, toitained ja muud põllumajanduse keskkonnaaspektid. Peamine eesmärk on jälgida ja hinnata ühist põllumajanduspoliitikat (ÜPP) ja muid olulisi ELi poliitikavaldkondi ning toetada poliitika kujundamist.

Neid andmekogusid hinnati 2016. aastal¹ ja leiti, et neid on vaja ajakohastada, et võtta arvesse muutusi põllumajanduses, ÜPPs ja muudes sellega seotud ELi poliitikavaldkondades. 2020. aasta ja järgnevat aastate põllumajandusstatistika strateegia² on oluline Euroopa Liidu põllumajandusstatistika ajakohastamise programm, mida juhib Euroopa Komisjon tihedas koostöös liikmesriikidega. Strateegiat toetab Euroopa statistikasüsteemi komitee ning see on osa õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmist (REFIT), mille eesmärk on ühtlustada ja parandada Euroopa põllumajandusstatistika süsteemi (EASS). Strateegias järgitakse ka rahvusvahelisi soovitusi, nagu valitsustevahelise kliimamuutuste rühma suunised kasvuhoonegaaside heite aruandluse kohta ning ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni standardid, ning rakendatakse ÜRO üldist strateegiat põllumajandus- ja maaelustatistika parandamiseks.

Põllumajandus on majanduslikult suhteliselt väike sektor, kuid katab peaaegu poole ELi maismaapindalast ja annab suurema osa ELi toidust, tagades nii toiduohutuse kui ka toiduga kindlustatuse. Põllumajandusel on suur mõju kliimamuutustele ja keskkonnale ning paljud maakogukonnad sõltuvad sellest valdkonnast. EL vajab selles valdkonnas kõige täpsemat teavet, et kujundada poliitikat, mis toob kasu kõikidele Euroopa kodanikele, jaotades ühise põllumajanduspoliitika ja sellega seotud meetmete mahukast eelarvest vahendeid väga mitmesuguste alavaldkondade jaoks ülimalt tõhusalt ja tulemuslikult. Lisaks on põllumajandus kesksel kohal komisjoni teatises Euroopa roheline kokkuleppe kohta³, eelkõige selle strateegias „Talust taldrikule“.

Põllumajandussektori kui terviku tulemuslikkust saab hinnata, kui koondada teave põllumajandustoodete ja -teenuste mahu ja hinna muutuste kohta ühe raamatupidamisstruktuuri alla. Selleks esitatakse põllumajanduse arvepidamises (PAP) võrreldavate andmete kogum, mis annab olulist makromajandusteavet peamistele kasutajatele, eelkõige komisjoni põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadile (DG AGRI).

Euroopa arvepidamise süsteemi (ESA 2010) satelliitarvepidamisena järgitakse põllumajanduse arvepidamises väga tähelepanelikult rahvamajanduse arvepidamise

¹ SWD(2017)96 – Komisjoni talituste töödokument „Evaluation accompanying the document ‘Strategy for Agricultural Statistics 2020 and beyond’ and subsequent potential legislative scenarios (kättesaadav ainult inglise keeles).

² <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/749240/749310/Strategy+on+agricultural+statistics+Final+version+for+publication.pdf> (kättesaadav ainult inglise keeles).

³ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa roheline kokkulepe“ (COM(2019) 640, 11.12.2019).

metoodikat. Selle koostamine nõuab siiski asjakohaste eeskirjade ja meetodite paikapanekut. Praeguse metoodika kohaselt on liikmesriigid alates 2000. aastast esitanud Eurostatile põllumajanduse riikliku ja regionaalse arvepidamise. Aastal 2004 jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. detsembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 138/2004 põllumajanduse arvepidamise kohta ühenduses⁴, millega vormistati ametlikult majandusliku arvepidamise riigi tasandi osa; seitsaadik on seda kuus korda muudetud. Piirkondliku tasandi arvepidamist ei ole määrusesse siiski lisatud, vaid peaaegu kõik liikmesriigid on seda regulaarselt edastanud suulise kokkuleppe alusel. See ei ole optimaalne, sest suulise kokkuleppega hõlmatud statistika ei ole ametlikult põllumajanduse arvepidamise osa ja selles puuduvad siduvad kohustused ja garanteeritud edastamine. Seega kuna põllumajanduse regionaalne arvepidamine on tähtis väljakujunenud statistika, tuleks see vormistada ametlikult, lisades selle põllumajanduse arvepidamise määrusesse. See on ainus viis tagada selle kvaliteet. Euroopa Kontrollikoda on seda küsimust esile tõstnud oma eriaruandes SR 01/2016⁵ ja soovitanud põllumajanduse regionaalse arvepidamise ametlikult vormistada. Komisjon on selle väitega nõustunud.

Samas eriaruandes SR 01/2016 toodi ka esile põllumajanduse arvepidamise kvaliteediaruannete puudumine. Alates 2016. aastast on Eurostat seda soovitusi rakendanud ja ELi liikmesriigid on põllumajanduse arvepidamise kvaliteediaruandeid esitanud (väheste eranditega) alates 2019. aastast, viidates määruse (EÜ) nr 223/2009⁶ artikli 12 lõike 2 nõuetele. Artiklis 12 nähakse siiski ette, et kvaliteediaruannete nõuded lisatakse konkreetselt valdkondlikesse õigusaktidesse, mis võimaldab lisaks andmete edastamise tähtaegadele kindlaks määrata ka kvaliteediaruannete üksikasjad, struktuuri, perioodilisuse ja hindamisnäitajad. Praegu on täpne kvaliteediaruandluse kord ainult mitteametlik ja seepärast tuleks sellele anda ametlik vorm kooskõlas määruse (EÜ) nr 223/2009 olemasolevate nõuetega.

Põllumajanduse arvepidamise puhul edastavad liikmesriigid riigi tasandi andmete kohta esimesed hinnangulised andmed (tähtajaga vaatlusaasta n novembris), teised hinnangulised andmed (tähtajaga aasta n+1 jaanuaris) ja lõplikud andmed (tähtajaga aasta n+1 septembris). Teised andmed edastatakse liiga varakult pärast esimesi, et kvaliteeti saaks optimaalselt parandada, seega tuleks teise hinnangu edastamise tähtaega 2 kuu võrra edasi lükata: vaatlusaastale järgneva aasta jaanuari lõpust märtsi lõppu.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Selleks et poliitikakujundajad, ettevõtjad ja üldsus saaksid teha asjakohaseid tõendus põhiseid otsuseid, peab statistika olema usaldusväärne ja kvaliteetne.

Eespool nimetatud 2020. aasta põllumajandusstatistika strateegias on sätestatud järgmised põhieesmärgid:

- teha tõhusalt ja tulemuslikult kvaliteetset, kasutajate vajadustele vastavat statistikat;
- parandada Euroopa põllumajandusstatistika ühtlust ja sidusust.

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. detsembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 138/2004 põllumajanduse arvepidamise kohta ühenduses (ELT L 33, 5.2.2004, lk 1).

⁵ Eriaruanne nr 1/2016: „Kas komisjoni süsteem tulemuslikkuse mõõtmiseks seoses põllumajandustootjate sissetulekuga on hästi kavandatud ja põhineb usaldusväärsetel andmetel?“

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2009. aasta määrus (EÜ) nr 223/2009 Euroopa statistika kohta ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ, Euratom) nr 1101/2008 (konfidentsiaalsete statistiliste andmete Euroopa Ühenduste Statistikaametile edastamise kohta), nõukogu määruse (EÜ) nr 322/97 (ühenduse statistika kohta) ja nõukogu otsuse 89/382/EMÜ, Euratom (millega luuakse Euroopa ühenduste statistikaprogrammi komitee) kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 87, 31.3.2009, lk 164).

Käesolevas ettepanekus sisalduvad kolm valdkonda on otseselt seotud nende eesmärkidega.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

2013.–2017. aasta Euroopa statistikaprogrammi⁷ (mida pikendati aastani 2020⁸) ajendas peamiselt vajadus pakkuda Euroopa poliitika toetamiseks kvaliteetset statistikat. Selle programmi alusel statistikat tehes on üks kolmest alustalast keskkonna- ja põllumajandusstatistika. Programmi asjakohaste eesmärkide seas on põllumajandusandmete kogumise läbivaatamine ja lihtsustamine kooskõlas ühise põllumajanduspoliitika läbivaatamisega pärast 2013. aastat ning põllumajandusandmete kogumise ümberkorraldamine eelkõige andmete kvaliteedi ja ajakohasuse parandamiseks. Käesolev algatus tehaksegi selle eesmärgi täitmiseks.

Andes paremaid andmeid põllumajandussektori kestlikkuse hindamiseks keskkonna, inimeste, piirkondade ja majanduse vaatenurgast, aitab Euroopa põllumajandusstatistika süsteem saavutada ka vähemalt kahte von der Leyeni komisjoni kuuest prioriteedist⁹:

- Euroopa roheline kokkulepe koos selle aluseks oleva strateegiaga „Talust taldrikule“ ja bioloogilise mitmekesisuse strateegiaga ning
- inimeste hüvanguks toimiv majandus.

Ent põllumajandusstatistika on kasulik ka liidu ja liikmesriikide muude prioriteetide seisukohalt, mida mõjutab põllumajandus ja maaelu areng või mis ise neid valdkondi mõjutavad.

Peale selle on ühtse turu programmi ettepanekuga¹⁰, mis on jõudnud institutsioonidevaheliste arutelude etappi, nähtud ette raamistik Euroopa statistika arendamise, tegemise ja levitamise rahastamiseks. Liidu poliitika rakendamiseks on vaja kvaliteetset, võrreldavat ja usaldusväärset statistilist teavet liidu majandusliku, sotsiaalse, territoriaalse ja keskkonna olukorra kohta. Lisaks võimaldab Euroopa statistika kodanikel aru saada demokraatlikust protsessist, selles osaleda ja pidada arutelusid liidu praeguse olukorra ja tuleviku üle. Põllumajandusstatistikas on tähelepanu keskmes ajakohaste ja asjakohaste andmete esitamine ühise põllumajanduspoliitika, ühise kalanduspoliitika ning keskkonna, toiduga kindlustatuse ja loomade heaoluga seotud poliitika vajadusteks.

Põllumajandusstatistika annab kvaliteetseid statistilisi tõendeid ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) rakendamiseks ja jälgimiseks. Ühine põllumajanduspoliitika on liidus oluline tööhõive ning aruka, kestliku ja kaasava majanduskasvu edendaja. Lisaks sotsiaalsetele eesmärkidele on ühise põllumajanduspoliitika lahutamatuks osaks oleva maaelu arengu poliitika eesmärk parandada põllumajandustootmise konkurentsivõimet ja kestlikkust. Aastate 2014–2020 mitmeaastase finantsraamistiku kohaselt moodustab ÜPP rohkem kui 37 % liidu kogueelarvest.

⁷ Praegune programm on kehtestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. jaanuari 2013. aasta määrusega (EL) nr 99/2013 Euroopa statistikaprogrammi 2013–2017 kohta. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2017. aasta määrusega (EL) 2017/1951 pikendati seda aastani 2020.

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1951, millega muudetakse määrust (EL) nr 99/2013 Euroopa statistikaprogrammi 2013–2017 kohta, pikendades seda aastani 2020 (ELT L 284, 31.10.2017, lk 1).

⁹ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024_et.

¹⁰ COM(2018) 441.

Põllumajandusstatistikat kasutatakse üha rohkem ka muudes olulisemates liidu poliitikavaldkondades, nagu Euroopa rohelepe, keskkonna ja kliimamuutuste poliitika, kaubanduspoliitika, sotsiaalpoliitika, regionaalpoliitika jms.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Euroopa statistika õiguslik alus on Euroopa Liidu (EL) toimimise lepingu artikkel 338. Euroopa Parlament ja nõukogu võtavad seadusandliku tavamenetluse kohaselt vastu statistika tegemise meetmed, kui seda on vaja liidu ülesannete täitmiseks. Artiklis 338 on sätestatud Euroopa statistika tegemise nõuded, mille kohaselt peab statistika vastama erapooletuse, usaldusväärsuse, objektiivsuse, teadusliku sõltumatuse, tasuvuse ja statistilise konfidentsiaalsuse nõuetele.

Kvaliteediaruannete õiguslik alus on määruse (EÜ) nr 223/2009 artikkel 12.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Kui ettepanek ei kuulu liidu ainupädevusse, kohaldatakse subsidiaarsuse põhimõtet. Euroopa statistikasüsteem moodustab statistilise teabe taristu. Süsteem on kujundatud nii, et see rahuldaks paljude kasutajate vajadusi demokraatlikes ühiskondades otsuste tegemiseks. Käesolev määruse ettepanek on koostatud nii, et see kaitseks Euroopa statistikasüsteemi partnerite põhitegevust, tagades samas paremini põllumajanduse arvepidamise statistika kvaliteedi ja võrreldavuse.

Üks põhikriteeriume, millele statistilised andmed peavad vastama, on nende järjekindlus ja võrreldavus. Liikmesriigid ei suuda saavutada vajalikku järjekindlust ja võrreldavust ilma selge Euroopa raamistikuta, st liidu õigusaktideta, millega määratakse kindlaks ühised statistikamõisted, aruandlusvormid ja kvaliteedinõuded.

ÜPP tõttu on võrreldavuse nõue põllumajandusstatistikas väga oluline.

Kavandatud meetme eesmärki ei ole võimalik rahuldavalt saavutada, kui liikmesriigid tegutsevad eraldi. Tõhusam on tegutseda liidu tasandil, tuginedes liidu õigusaktile, millega tagatakse kavandatud õigusaktiga hõlmatud statistikavaldkondades statistilise teabe võrreldavus. Tegeliku andmekogumisega võivad aga tegeleda liikmesriigid.

- **Proportsionaalsus**

Ettepanek on proportsionaalsuse põhimõttega kooskõlas järgmistel põhjustel.

Kuna kõikides liikmesriikides kohaldataks samu põhimõtteid, tagab ettepanek kogutud ja koostatud Euroopa põllumajandusstatistika kvaliteedi ja võrreldavuse. Samamoodi tagab see, et Euroopa põllumajandusstatistika jääb asjakohaseks ja seda kohandatakse vastavalt kasutajate vajadustele. Määrus muudab statistika tegemise kulutõhusamaks, arvestades samas liikmesriikide süsteemide eripära.

Vastavalt proportsionaalsuse põhimõttele piirdatakse kavandatud määruuses vähimaga, mis on vajalik seatud eesmärgi saavutamiseks, ega minda sellest kaugemale.

- **Vahendi valik**

Kavandatud õigusakt: määrus.

Ettepaneku eesmärgi ja sisu arvestades on määrus kõige sobivam õigusakt. ELi tähtsad ühised poliitikavaldkonnad, nagu ühine põllumajanduspoliitika, sõltuvad juba oma loomult võrreldavast, ühtlustatud ja kvaliteetsest Euroopa tasandi põllumajandusstatistikast. Selle statistika saab kõige paremini tagada määrustega, mis on liikmesriikides vahetult kohaldatavad ja mida ei ole vaja kõigepealt üle võtta riigi õigusesse.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Andes hinnangut 2020. aasta ja järgnevate aastate põllumajandusstatistika strateegiale, viidati tollal pooleli olnud Euroopa Kontrollikoja auditile (mille tulemused on esitatud eriaruandes SR 01/2016), mis näitas, mil määral täidab põllumajanduse arvepidamine kasutajate andmevajadusi. Nagu eespool märgitud, on need järeldused olnud käesoleva ettepaneku koostamisel oluliseks ajendiks.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Eurostat arendab, koostab ja levitab Euroopa põllumajandusstatistikat Euroopa statistikasüsteemi raames toimivas tihedas, koordineeritud ja korrapärases koostöös, toetudes Eurostati pikaajalisele partnerlusele riiklike statistikaametite ja muude asjaomaste asutustega.

Vastavalt 2020. aasta ja järgnevate aastate põllumajandusstatistika strateegiale on Euroopa põllumajandusstatistika peamiseks sidusrühmadeks statistikategijad (riiklikud statistikaametid ja muud riiklikud asutused ning Eurostat), andmeesitajad (põllumajandustootjad, põllumajandustootjate organisatsioonid ja ettevõtted) ning kasutajad (avaliku ja erasektori otsustajad, eelkõige teised komisjoni talitused, aga ka teadlased ja ajakirjanikud). Nendega on ulatuslikult arutatud nii probleeme kui ka praeguse olukorra muutmise soove, nende andmevajadusi ja -prioriteete, probleemide lahendamiseks sobilikke poliitikavariante ja soovitud meetmete mõju ning eriti strateegia sõnastamist. Peamised foorumid, kus neid konsultatsioone on peetud, on olnud: i) alalise põllumajandusstatistika komitee ja selle õigusjärglase, põllumajandusstatistika direktorite rühma (mis koosneb riiklike statistikaametite põllumajandusstatistika juhtidest) koosolekud ja seminarid, kus sageli kuulatakse ära komisjoni talitused, rahvusvahelised organisatsioonid ja põllumajandustootjate organisatsioonid; ii) Euroopa statistikasüsteemi komitee (koosneb riiklike statistikaametite peadirektoritest) koosolekud; ja iii) korrapäraselt peetavad konsultatsioonid ja kuulamised komisjoni talitustes.

Hindamise jaoks korraldati avalik konsultatsioon, mille tulemusi on üksikasjalikult kirjeldatud eriaruandes¹¹.

Selle avaliku konsultatsiooni peamised järeldused, mis olid põhialuseks 2020. aasta põllumajandusstatistika strateegiale ja seejärel ka käesolevale määrusele, on kolmesugused:

¹¹ Eurostati avalike konsultatsioonide veebisait: <http://ec.europa.eu/eurostat/about/opportunities/consultations/eass> (kättesaadav ainult inglise keeles).
Avatud avaliku konsultatsiooni aruanne: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/10186/6937766/Agricultural-Statistics-Strategy-2020-Report.docx> (kättesaadav ainult inglise keeles).

Kehtivad liidu põllumajandusstatistika õigusaktid ei taga uute ja tekkivate statistikavajaduste rahuldamist, sest nad ei näe ette selliste andmete esitamist ega ole uute vajaduste õigeaegseks rahuldamiseks piisavalt paindlikud ja integreeritud.

See vajadus uute andmete järele on tingitud peamiselt põllumajanduse uutest suundumustest, õigusnormide muutmisest ja muutuvatest poliitikaprioriteetidest, eelkõige ÜPP hiljutisest reformist.

Andmete kogumine ei ole ühtlustatud ega järjepidev, sest esile kerkib vajadus uute andmete järele, õigusnormid on aastate jooksul arenenud üksteisest eraldi ning põllumajandusstatistika eri valdkondades kasutatakse mõnevõrra erinevaid määratlusi ja mõisteid.

Andmete esitamise koormust peetakse liiga suureks, sest vajadus andmete järele kasvab, andmete kogumine on ühtlustamata ja nii ELi kui ka riikide tasandil kasutada olevaid vahendeid üha kärbitakse. Üldise arvamuse kohaselt on andmete esitamise koormus nii suur, et see ohustab andmete kogumist ja kvaliteeti.

Euroopa Liidu põllumajandusstatistika ajakohastamise raames on ka põllumajanduse arvepidamist alates 2016. aastast nüüdisajastatud. Sellele on kaasa aidanud Euroopa Kontrollikoja auditi järeldused (eriaruanne SR 01/2016) põllumajandustootjate sissetulekute kohta. Selle aruande soovitused suunati laiemasse ajakohastamisprotsessi, mille käigus põllumajanduse arvepidamisse tehti mitmeid täiustusi.

Komisjon leidis, et neist täiustustest kaks nõuavad kehtiva määruse muutmist, st põllumajanduse regionaalse arvepidamise (PRAP) lõimimist sellesse ja põllumajanduse arvepidamise teiste hinnangute esitamistähtaaja pikendamist.

Neid küsimusi arutati põhjalikult nii põllumajanduse arvepidamise ja hindade töörühmaga kui ka põllumajandusstatistika kõrgetasemelise direktorite rühmaga, mis mõlemad koosnevad liikmesriikide ekspertidest.

Kuna põllumajanduse regionaalne arvepidamine on juba ammu välja kujunenud statistika, mida on hulk aastaid Eurostatile edastatud, tähendab põllumajanduse regionaalse arvepidamise lisamine määrusesse (EÜ) nr 138/2004 peamiselt olemasoleva metoodika lõimimist sellisena, nagu seda on kasutatud juba pikka aega suulise kokkuleppe alusel. Kuna metoodika on praegusel kujul üldjoontes rahuldav (EAA/EAFi käsiraamatu VII osa¹²), ei ole seda vaja ümber kirjutada. Metoodika ja põllumajanduse regionaalset arvepidamist käsitlev peatükk, mis tuleb määrusesse lisada, võivad peegeldada seda, mis seisab olemasolevas käsiraamatus. Sellele vaatamata on vaja mõningaid väiksemaid muudatusi, et võtta arvesse ESA 2010 ja tehnilisi konsultatsioone liikmesriikidega.

Seda ettepanekut on täies ulatuses arutatud põllumajanduse arvepidamise ja hindade eksperdirühmaga ning põllumajandusstatistika direktorite rühmaga, kus tõdeti, et komisjon (Eurostat) läheb ettepanekuga edasi oma algatusõiguse alusel. Ettepanekut on tutvustatud ka määrusega (EÜ) nr 223/2009 loodud Euroopa statistikasüsteemi komiteele.

¹² Põllumajanduse arvepidamise käsiraamat „EAA Manual on the Economic Accounts for Agriculture and Forestry EAA/EAF 97 (Rev. 1.1)“, 2000 <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-27-00-782> (kättesaadav inglise, prantsuse ja saksa keeles).

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Eurostat on pidanud ettepaneku sisu üle riiklike statistikaametitega ulatuslikke arutelusid spetsiaalsetes rakkerühmades ja olemasolevates eksperdirühmades, seahulgas direktorite tasandil.

2020. aasta oktoobris tutvustati ettepanekut ka Euroopa statistikasüsteemi komiteele.

- **Mõjuhindang**

Õiguskontrollikomitee on 2020. aasta ja järgnevate aastate põllumajandusstatistika strateegia¹³ mõjuhindangu kohta esitanud positiivse arvamuse ning selle strateegia üks osa on ka põllumajanduse arvepidamine¹⁴.

Mõjuhindang on koostatud strateegia tasandil süstemaatilise lähenemisviisi tõttu, mis hõlmab kogu põllumajandusstatistika süsteemi, ja tagab seega süsteemi kõigi osade omavahelise kokkusobivuse.

Mõjuhindangus leiti, et Euroopa põllumajandusstatistika süsteem peaks eelistatavalt olema lõpuks reguleeritud kolme määрусega. Kaks neist määrustest oleksid uued ja nendega asendataks mitu vanemat ELi määrust põllumajandusstatistika kohta. Neist esimene on põllumajandusettevõtete integreeritud statistika määrus (EL) 2018/1091¹⁵, mis hõlmab andmeid põllumajandusettevõtete struktuuri, viljapuuadade ja viinamarjaistanduste kohta. Teine on paralleelselt esitatud seadusandlik ettepanek põllumajanduse sisendite ja väljundite statistika määрусega, mis hõlmab järgmisi põllumajandussektori sisendeid ja väljundeid: põllumajanduslik tootmine (põllumajanduskultuurid ja loomad), sh mahepõllumajandus, põllumajandushinnad, toitained ja taimekaitsevahendid. Kolmas määrus, millele mõjuhindangus on viidatud, on määrus (EÜ) nr 138/2004 põllumajanduse arvepidamise kohta, mille kohta käib käesolev muutmismääрус ettepanek. Kuna põllumajanduse arvepidamine on rahvamajanduse arvepidamise satelliitarvepidamine ja laadilt makromajanduslik, ei tehtud ettepanekut lõimida see uutesse raammäärustesse. Selle asemel tehti ettepanek, et seda reguleeritaks eraldiseisva õigusaktiga, nagu see on olnud seitsaadi, kui põllumajanduse arvepidamise määrus 2004. aastal jõustus.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Ettepanek on osa 2020. aasta ja järgnevate aastate põllumajandusstatistika strateegiast – ulatuslikust Euroopa Liidu põllumajandusstatistika ajakohastamise programmist, mida juhib Euroopa Komisjon tihedas koostöös ELi liikmesriikidega. Strateegiat toetab Euroopa statistikasüsteemi komitee ja see on osa õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmist (REFIT), mille eesmärk on lihtsustada ja parandada Euroopa põllumajandusstatistika süsteemi.

Põllumajanduse arvepidamine on väljakujunenud statistika, mida reguleerib määrus (EÜ) nr 138/2004. Kavandatav uus määrus peaks hõlmama kõiki põllumajanduse arvepidamise komponente, et tagada selle statistika kvaliteet. Suuliste kokkulepete kasutamine tuleks

¹³ SWD(2016) 430 (kättesaadav ainult inglise keeles).

¹⁴ https://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/ia_carried_out/docs/ia_2016/sec_2016_0519_en.pdf (kättesaadav ainult inglise keeles).

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL) 2018/1091, mis käsitleb integreeritud statistikat põllumajanduslike majapidamiste kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks määrused (EÜ) nr 1166/2008 ja (EL) nr 1337/2011 (ELT L 200, 7.8.2018, lk 1).

lõpetada. See aitaks olukorda lihtsustada, kuna võrdlusaluseks saab uus määrus, mis rahuldab kõik andmevajadused ja kõik kvaliteediaruandluse nõuded.

Ettepanek selle kohta, mida määruse muudatusettepanekusse lisada, tuleneb käimasolevast põllumajanduse arvepidamise ajakohastamise protsessist. Põllumajanduse regionaalse arvepidamise andmed ei ole ainsad suulise kokkuleppega reguleeritavad andmed. Põllumajanduse arvepidamise puhul on palju aastaid samasuguse kokkuleppe alusel esitatud „ühikuväärtuse“ andmeid, kuid ajakohastamise käigus selgus, et ühikuväärtuste kogumine ELi tasandil tuleks lõpetada. Seega ühikuväärtusi põllumajanduse arvepidamise määruse muutmiseks lisada ei soovitud ja need jäetakse välja. See tähendab sidusrühmade koormuse väikest, kuid selget vähenemist.

- **Põhiõigused**

Ettepanek ei mõjuta põhiõiguste kaitset.

4. MÕJU EELARVELE

Puudub

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Euroopa Parlament ja nõukogu võtavad kavandatud määruse eeldatavasti vastu 2021. aastal ja veidi hiljem võtab komisjon vastu rakendusmeetme kvaliteediaruannete kohta. Määrus on vahetult kohaldatav kõikides ELi liikmesriikides, ilma et oleks vaja rakenduskava.

Liikmesriigid hakkavad esitama komisjonile uue määruse alusel andmeid eeldatavasti 2022. aastal.

Kavandatud õigusakt on osa Euroopa põllumajandusstatistika süsteemist, mida hinnatakse põhjalikult, et muu hulgas vaadelda, kui tõhus ja tulemuslik on see olnud oma eesmärkide saavutamisel, ja otsustada, kas on vaja uusi meetmeid või muudatusi.

- **Esitatud statistika nõuetelevastavuse kontroll**

Eurostat hindab korrapäraselt nõuetelevastavust. Muu hulgas analüüsitakse andmete kättesaadavust, kvaliteeti ja õigeaegsust ning rikkumise korral võetavaid järelmeetmeid.

Liidu õigusaktide kohaselt peavad liikmesriigid esitama komisjonile asjakohased põllumajandusstatistika näitajad. Nende näitajate edastamiseks on kehtestatud ranged tähtajad, millest tuleb Euroopa statistika hea haldamise, levitamise ja kasulikkuse huvides kinni pidada, kuna andmete puudumine või ebatäielikkus põhjustab vajakajäämisi teabe kättesaadavuses, mis tähendab, et ei ole võimalik arvutada liidu koondnäitajaid ja avaldada andmeid kavandatud ajakava kohaselt.

Euroopa statistikasüsteemi toimimise ja kõigi Euroopa statistika tegemist käsitlevate valdkondlike õigusaktide põhiline õigusraamistik on määrus (EÜ) nr 223/2009.

Ehkki nõuetekohasuse hindamisel juba vaadeldakse ajakohasust, õigeaegsust ja täielikkust kui tähtsaid tegureid, millega tagatakse põllumajandusstatistika õigeaegne levitamine, hakatakse

neile ja muudele kvaliteedi aspektidele rohkem tähelepanu pöörama, et tagada usaldus Eurostati ja Euroopa statistikasüsteemi statistika vastu.

- **Euroopa põllumajandusstatistika süsteemi pidev täiustamine: selgitatakse välja vajadus uute andmete järele ja uued andmeallikad, parandatakse ühtlust ja vähendatakse koormust**

Eurostat peab komisjoni teiste talitustega igal aastal kuulamisi, kus on tähtsal kohal teabe vahetamine vastavate tööprogrammide kohta. Need kuulamised moodustavad ametliku platvormi, kus arutatakse tekkivaid vajadusi uue statistika järele ja analüüsitakse senise statistika kasulikkust.

Edasine koostöö teiste komisjoni talituste, riiklike statistikaametite ja muude riiklike asutustega toimub erinevatel hierarhiatasanditel eksperdirühmade korrapärastel koosolekutel ja seminaridel, direktorite rühma koosolekutel, Euroopa statistikasüsteemi komitee koosolekutel ja tiheda kahepoolse suhtluse kaudu. Erilist tähelepanu pööratakse haldusandmeallikate ja muude liidu õigusaktide alusel hallatavate teabeallikate väljaselgitamisele ja selle hindamisele, kas need sobivad statistika tegemiseks, selleks et sõlmida kokkulepped nende stabiilsuse ja kättesaadavuse tagamiseks ning vajaduse korral ka nende edasiseks kohandamiseks statistika vajadustele. Peale selle tehakse perioodiliselt uuringuid ja analüüse, et selgitada välja Euroopa põllumajandusstatistika täiustamise ja halduskoormuse vähendamise võimalused.

Neid kohandusi ja õigusraamistiku üldist toimimist jälgitakse ja hinnatakse eelkõige eespool loetletud strateegiaeesmärkide valguses.

- **Iga kolme aasta järel koostatavad seirearuanded**

Selleks et jälgida uuendatud Euroopa põllumajandusstatistika süsteemi toimimist ja tagada, et see vastaks õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmis sätestatud lihtsustamise ja koormuse vähendamise eesmärkidele, koostatakse iga kolme aasta järel aruanne kogu süsteemi toimimise kohta.

- **Hinnangud**

Teise kolmeaastase seirearuande asemel hinnatakse uuendatud Euroopa põllumajandusstatistika süsteemi tagasiulatuvalt. Seejuures lähtutakse komisjoni hindamisjuhistest. See tagasiulatuva hinnang võib olla aluseks ka edaspidisele õigusaktide läbivaatamisele, kui seda peetakse vajalikuks.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Kavandatav määrus koosneb kahest uuest artiklist ja nii I lisa (põllumajanduse arvepidamise meetodika) kui ka II lisa (andmeedastusprogramm) muutmisest.

Peamised muudatused puudutavad I ja II lisa.

Esimene oluline muudatus on seotud põllumajanduse regionaalse arvepidamisega (PRAP). Liikmesriigid on andnud Eurostatile PRAP andmeid alates 2000. aastast suulise kokkuleppe alusel, järgides meetodikatavasid, mis on kehtinud tollest ajast saadik. Selleks et lõimida PRAP määrusesse (EÜ) nr 138/2004, on I lisale lisatud uus peatükk. Selles võetakse arvesse konsultatsioone, mis on peetud liikmesriikide delegaatide eksperdirühmadega (põllumajanduse arvepidamise ja hindade töörühm ning põllumajandusstatistika direktorite

töörühm) pisemate ajakohastuste tegemise kohta senises metoodikas, et see oleks ajakohane ja sobiks määrusesse lisada. II lisa on ajakohastatud, et võtta arvesse vastavaid PRAP edastustähtaegu.

Teiseks on lisatud artikkel, mis hõlmab kvaliteediaruandluse nõudeid (artikkel 4a). Alates 2019. aastast on ELi liikmesriigid (väga väheste eranditega) esitanud põllumajanduse arvepidamise kvaliteediaruandeid vabatahtlikult, viidates määruse (EÜ) nr 223/2009 artikli 12 lõike 2 nõuetele. Määruses (EÜ) nr 138/2004 ei ole aga ühtegi artiklit kvaliteediaruandluse kohta. Määruse (EÜ) nr 223/2009 artikli 12 lõikes 2 on sätestatud, et kvaliteediaruannete nõuded lisatakse konkreetselt valdkondlikesse õigusaktidesse, mis võimaldab kindlaks määrata kvaliteediaruannete üksikasjad, struktuuri, perioodilisuse ja hindamisnäitajad ning kehtestada edastustähtajad. Praegu on põllumajanduse arvepidamise kvaliteediaruandluse täpne kord mitteametlik, kuid artikli 4a lisamisega muudetakse see ametlikuks.

Kolmas olulisem muudatus on seotud põllumajanduse arvepidamise teiste hinnangute edastamise tähtaegade pikendamisega, et aidata parandada andmete kvaliteeti. Põllumajanduse arvepidamise puhul edastavad liikmesriigid riigi tasandi andmete kohta esimesed hinnangulised andmed (tähtajaga vaatlusaasta n novembris), teised hinnangulised andmed (tähtajaga aasta n+1 jaanuaris) ja lõplikud andmed (tähtajaga aasta n+1 septembris). Teised andmed edastatakse liiga varakult pärast esimesi, et kvaliteeti saaks oluliselt parandada. Seepärast tuleks teise hinnangu edastamise tähtaeg lükata aasta n+1 jaanuarist edasi aasta n+1 märtsi, et liikmesriikidel oleks rohkem aega saada parema kvaliteediga andmeid. Kuna kõige otsustavamate andmete – esimeste hinnangute ja lõplike andmete – ajastus jääb samaks, peetakse teiste hinnangute edastustähtaja pikendamist otstarbekaks. II lisa on ajakohastatud, et võtta arvesse kavandatud muutusi põllumajanduse arvepidamise teiste hinnangute edastustähtaegades.

Ülejäänud kavandatud muudatused artiklites on ette nähtud selleks, et:

- täpsustada põllumajanduse regionaalse arvepidamise esimest andmeedastustähtaega (artikli 3 lõike 2);
- lubada võimalikke kõrvalekaldeid põllumajanduse regionaalse arvepidamise nõuetest (artikkel 4b);
- lisada viide komiteemenetlusele (artikkel 4c), mida senises õigusaktis ei ole, kuid mis tuleks lisada;
- I lissasse on kavandatud väga väike arv lisamuudatusi (pärast konsulteerimist eksperdirühmadega).

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 138/2004 põllumajanduse regionaalse arvepidamise osas

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 338 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 549/2013¹⁶ sisaldab võrdlusraamistikku, mis koosneb ühistest standarditest, määratlustest, klassifikaatoritest ja arvepidamiseskirjadest, mille alusel liikmesriigid saavad koostada liidu statistilistele nõuetele vastavad raamatupidamisaruanded („ESA 2010“).

(2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 138/2004¹⁷ on liidus kehtestatud põllumajanduse arvepidamine, nähtud ette selle metoodika ja põllumajanduse arvepidamise edastustähtajad. Põllumajanduse arvepidamise puhul on tegemist rahvamajanduse satelliitarvepidamisega, mis on määratletud ESA 2010s ning mille eesmärk on saada liikmesriikide vahel ühtlustatud ja võrreldavaid tulemusi, et koostada liidu jaoks raamatupidamisaruanded.

(3) Põllumajanduse regionaalne arvepidamine (PRAP) on piirkondliku tasandi jaoks kohandatud põllumajanduse arvepidamine. Riikide arvnäitajad üksi ei saa anda täielikku ja mõnikord keerukat pilti sellest, mis toimub üksikasjalikumal tasandil. Seepärast aitavad piirkondliku tasandi andmed suurendada arusaamist piirkondade erinevustest ja täiendavad seda teavet liidu, euroala ja üksikute liikmesriikide jaoks. Seepärast tuleb PRAP lõimida määrusesse (EÜ) nr 138/2004 nii metoodika kui ka vastavate edastustähtaegade osas.

(4) Statistikat ei peeta enam üksnes üheks paljudest poliitikakujunduses kasutatavatest infoallikatest, vaid see on otsustusprotsessis kesksel kohal. Tõendus põhiseks otsuste tegemiseks on vaja statistikat, mis olenevalt oma otstarbest vastab kõrge kvaliteedi kriteeriumidele, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 223/2009¹⁸.

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta määrus (EL) nr 549/2013 Euroopa Liidus kasutatava Euroopa rahvamajanduse ja regionaalse arvepidamise süsteemi kohta (ELT L 174, 26.6.2013, lk 1).

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. detsembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 138/2004 põllumajanduse arvepidamise kohta ühenduses (ELT L 33, 5.2.2004, lk 1).

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2009. aasta määrus (EÜ) nr 223/2009 Euroopa statistika kohta ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ, Euratom) nr 1101/2008 (konfidentsiaalsete

(5) Määruses (EÜ) nr 223/2009 on sätestatud Euroopa statistika õigusraamistik ja selles nõutakse, et liikmesriigid järgiksid määruses esitatud statistilisi põhimõtteid ja kvaliteedikriteeriume. Kvaliteediaruanded on Euroopa statistika kvaliteedi hindamiseks, parandamiseks ja tutvustamiseks esmatähtsad. Euroopa statistikasüsteemi komitee on heaks kiitnud ühtse integreeritud metaandmete struktuuri kui Euroopa statistikasüsteemi kvaliteediaruandluse standardi, aidates ühtsete standardite ja ühtlustatud meetodite abil täita statistika kvaliteedi nõudeid, mis on sätestatud määruses (EÜ) nr 223/2009, eriti selle artikli 12 lõikes 3.

(6) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendusvolitused kvaliteediaruannete edastamise korra ja sisu kehtestamiseks. Lisaks tuleks komisjonile anda rakendusvolitused ka võimalike erandite tegemiseks põllumajanduse regionaalse arvepidamise nõuetest. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011.

(7) Põllumajanduse arvepidamine annab Euroopa poliitikakujundajatele kolm korda aastas olulisi makromajanduslikke aastaandmeid; esimesele ja teisele hinnangule järgnevad lõplikud andmed. Praegune põllumajanduse arvepidamise teise hinnangu edastustähtaeg ei jäta pärast vaatlusperioodi lõppu kuigi palju aega, et koguda paremaid andmeid, võrreldes esimeses hinnangus antud põllumajanduse arvepidamise andmetega. Et parandada teise hinnangu kvaliteeti, on andmeedastustähtaega vaja veidi edasi lükata.

(8) Seepärast tuleks määrust (EÜ) nr 138/2004 vastavalt muuta.

(9) Euroopa statistikasüsteemi komiteega on konsulteeritud,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määrust (EÜ) nr 138/2004 muudetakse järgmiselt.

1) Artikli 3 lõikele 2 lisatakse järgmine lause:

„2. Esimene andmeedastus põllumajanduse regionaalse arvepidamise kohta toimub hiljemalt 30. juuniks 2022.“

2) Lisatakse järgmised artiklid:

„Artikkel 4a

Kvaliteedi hindamine

1. Liikmesriigid võtavad vajalikke meetmeid, et tagada edastatud andmete ja metaandmete kvaliteet.

2. Käesoleva määruse kohaldamisel kehtivad käesoleva määruse artikli 3 kohaselt edastatavate andmete suhtes määruse (EÜ) nr 223/2009 artikli 12 lõikes 1 sätestatud kvaliteedikriteeriumid.

3. Komisjon (Eurostat) hindab edastatud andmete kvaliteeti.

statistiliste andmete Euroopa Ühenduste Statistikaametile edastamise kohta), nõukogu määruse (EÜ) nr 322/97 (ühenduse statistika kohta) ja nõukogu otsuse 89/382/EMÜ, Euratom (millega luuakse Euroopa ühenduste statistikaprogrammi komitee) kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 87, 31.3.2009, lk 164).

4. Kohaldades käesoleva määrusega hõlmatud andmete suhtes lõikes 2 osutatud kvaliteedikriteeriume, määrab komisjon rakendusaktidega kindlaks kvaliteediaruannete üksikasjad, struktuuri, perioodilisuse ja hindamisnäitajad ning kehtestab komisjonile (Eurostatile) aruannete esitamise tähtaja. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu artikli 4c lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse kohaselt.

5. Käesoleva määruse rakendamisega seotud asjakohasest teabest või muudatustest, mis võivad mõjutada edastatud andmete kvaliteeti, teatavad liikmesriigid komisjonile (Eurostatile) niipea kui võimalik.

6. Komisjoni (Eurostati) nõuetekohaselt põhjendatud taotluse korral esitavad liikmesriigid statistilise teabe kvaliteedi hindamiseks vajalikud lisaselgitused.

Artikkel 4b

Erandid

1. Kui käesoleva määruse kohaldamine nõuaks liikmesriigi riikliku statistikasüsteemi ulatuslikumat kohandamist, et rakendada I lisa VII punkti „Põllumajanduse regionaalne arvepidamine“ sisu ja II lisas osutatud põllumajanduse regionaalse arvepidamise andmeedastusprogrammi, võib komisjon võtta vastu rakendusakte, millega lubatakse kõnealusele liikmesriigile maksimaalselt kaheks aastaks erandeid.

2. Liikmesriik esitab sellise erandi saamiseks komisjonile nõuetekohaselt põhjendatud taotluse kolme kuu jooksul alates [lisada käesoleva määruse jõustumise kuupäev].

3. Need rakendusaktid võetakse vastu artiklis 4c osutatud kontrollimenetluse kohaselt.

Artikkel 4c

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab määruse (EÜ) nr 223/2009 alusel moodustatud Euroopa statistikasüsteemi komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Kui on viidatud käesolevale lõikele, kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.“

3) I lisa muudetakse vastavalt käesoleva määruse I lisale.

4) II lisa muudetakse vastavalt käesoleva määruse II lisale.

Artikkel 2

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

*Euroopa Parlamendi nimel
president*

*Nõukogu nimel
eesistuja*